

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

186.

Peak-Downs. Clermont. Od divjakov napaden in ranjen.

Ta krajina nima življenja, mori jo neznosna vročina. Prst je debela, in ko bi imela dovelj vlage, bila bi jako rodovita. Dežuje tu navadno samo novembra, decembra in januarija. Ali ne dežuje tako, kakor pri nas, kar lije kakor iz vedra, in v malo dneh je vsa krajina pod vodo. Tudi grmi zelo dokler dežuje, potem nastopi zopet suho vreme. Nekatera leta dežja celo ni ne. Ob takem deževnem času zraste visoka trstikasta trava. Vsled moče se napravi toliko blata, da človek skoro ne more naprej, nikari težka žival. Ali kmalu na to začne solnce z novega pripekati, in zemlja se izsuši tako, da človek brodi kakor po gostem pepelu. Na dolgo in široko ni vode, trava se posmodi, nikjer ne ugledaš ne zverine ne ptiča, vse je mrtva pustinja. Zato pa ta kraj ni za naseljevanje, ostane tudi na dalje pust in neobljuden.

Na potu po teh izžganih krajih sem trpel s početka neizmerno žejo, kar mi je potovanje zelo težilo. Se le pozneje sem spoznal neko drevo, s katerim je premodra stvarnica te žalostne kraje obdarila. Deblo tega drevesa je dva do tri sežnje visoko, ob sredi je močno in široko, pri korenu in zgoraj pa drobnejše. Angleži je nazivajo „bottle-tree“. Drevo to ima v sebi prijeten sok. Ako nasekaš skorjo, leze iz drevesa tekočina, ki si jo potnik prav lahko nalovi. Da ni tega drevesa, bilo bi potovanje po teh končinah skoro nemožno.

Šel sem dalje in prišel v krajino, v katerej je bilo dosta strug, takej strugi vele „creek“. Ali vsaka je bila mestoma že usehla. Slednjič sem dospel v Clermont. Tu je poslednja policijska postaja avstralijska na severnej strani. Mesto samo je imelo ta čas nekaj gostilnic, navadnih prodajalnic in do sto drugih hiš. Tu je bil policijski urad in filijala banke rockhamptonske. Mesto je bilo ustanovljeno ne davno, takrat ko so bili v okolici zlate žile osledili. Za mojega prihoda v zlatih rudnikih clermontskih niso več kopali, ker ni bilo dosta vode za pranje zlata. V tej krajini je malo gora, samo tu pa tam se vlečejo mala navršja, in po dolinah ob strugah, ki so po deset mesecev suhe, dobiva se nekaj malega zlata. To so kratke žile, ki ne gredo globoko v zemljo, komaj po dva do tri čevlje. Največja jama je bila osem črevljev globoka. Pred letom je kopalo tu mnogo Kitajcev, ali pomanjkanje vode jih je prisililo, da so kopanje ustavili. Take naselbine kmalu razpadejo. Kakor hitro zlato poide, ali se ne dade z uspehom dobiti, koj se diggerji izselijo. Zgrme koj tje, odkoder je prišla novica, da so novih zakladov osledili.

Ker mi ni kazalo tu ostati, spustil sem se dalje na sever, in prišel sem v krajino, kjer so se vrstile ravnine z navršji; tudi tu je bilo malo zlata. Na mnogih mestih sem vrtal in dobil zlato, ali kaj mi je pomagalo, ko pa vode ni bilo za izpiranje zlatonosne gline. Pomikal sem se k reki, katerej vele Beliando. Na potu sta skočila z gošče proti meni dva divjaka, vsak je držal v roki tomijak. Zahtevala sta tobaka. Ker ne kadim, odbil sem ju na kratko, češ, da tobaka nimam. Nezaupno sta me hodila gledat, naposled sta mi hotela žepe preiskati. Stopil sem nekoliko korakov nazaj, ker ni pametno pustiti divjaka k sebi, utegnil bi zamahniti s tomijakom. Pograbil sem revolver in namerim. Tega sta se tako ustrašila, da sta kar koj v goščo se zgubila.

Slednjič sem prišel k omenjeni reki. Postavim na bregu šator, skuham čaj, spečem kruha v pepelu, in potem ležem k počitku. Kmalu zaslišim šumenje. Menil sem, da je emu; ta žival se namreč rada prikrade prav v šator. Vzdignem glavo, ali kako se zgrozim, ko ugledam šator svoj obkoljen od divjakov, mož, žen in dece, vsega vkup do 200 glav. Žene so držale v rokah kopja svojih mož, a možje so zamahvali z bumerangi. Preden sem se mogel spraviti na noge, dobil sem po grbi z bumerangi in nili-nili. Divje brlizganje in kričanje se je razlegalo po okolici. Mrak me je objel, brezzaveden sem obležal.

Prav ta čas je šel mimo nadzornik bližnje govedarne. Opazil je, da se nekaj godi, ali se ni upal prav blizu. Še le potem ko so divjaki odšli, prihitel je k meni in prinesel v klobuku malo vode. Izpiral mi je obraz, dolgo nisem spregledal. Imel sem veliko rano nad levim očesom, in me je zelo bolela. Nekaj zob je bilo izbitih, in kri sem pljuval. Suknja, v katerej sem imel zašite mnoge souverene, volnena odeja, revolver in smodnik, vse je šlo. Ko mi je squatter pomagal za prvo silo, hitel je na postajo in poslal pome dva možaka z vozom. Naložila sta me in pripeljala pod varno streho. Povest o divjosti in bojevitosti severnih Avstralijscev toraj ni izmišljotina. Ovčarji, a zlasti Kitajci, kateri so se s teh krajev vračali, vedeli so dobro kako je, in prav so imeli, da so me svarili. Tukajšnji divjaki malokdaj prihajajo v dotiko z naselniki belega plemena, zakaj polnočne krajine so dosedaj zelo redko naseljene. Tu žive domačini v bujni nezavisnosti in divjosti, klatijo se po odležnih krajih, po gostem grmovju, po lesih, zlasti pa ob rekah, kjer jim ribolov daje pičle hrane. Belce smatrajo za svoje neprijatelje, ker so jim po sili zemljo vzeli, in zato se navadno sovražno do njih vedejo. Pa tudi squatterji so dosta potov brez potrebe neuljudni in surovi do domačinov, ne trpe jih blizu svojih bivališč, pode jih od sebe, in dosta potov jim radi malenkostij vsakojake neprijetnosti in krivice delajo. S tega nam je jasno, zakaj severni divjaki belcem ne zaupajo, in kdo bi se čudil, če se domačin za prestale protivščine znosi nad belcem, kedar se mu priložnost ponudi.

Dober poznavatelj avstralijskih divjakov James Morril, ki je za mojega bivanja v severnej Avstraliji umrl v Port-Denisonu, zagovarjal je jako iskreno črne svoje drugove, mej katerimi je preživel skoro dvajset let kot jetnik. Krepko je branil divjake proti pritožbam, ki so se čedalje huje nanje vsipale. Videti pa je, da je sodba Morrilova bila enostranska, in je z osebnih nagibov v marsičem držal z bivšimi svojimi drugovi.

Squatterji govedarne, na katero so me pripeljali, niso šli za zločinci, ker so dobro vedeli, da je črna tolpa s strahu sedaj že daleč v lesovih. Tudi lastniki ovčarn in govedarn žive v neprestanem strahu pred domačini, kateri groze njihovemu imetju in življenju. Zato se neradi v prepire spuščajo, ker se boje, da bi njihove bojevitosti proti sebi še bolj ne podkurili. Ko sem se pocelil, začel sem premišljevati o tem, da bi pred kot pred dospel k zalivu karpentarskemu.

Ta čas sta bili blizu zaliva že dve naselbini na državne stroške ustanovljeni, enej se je reklo Carpentaria, enej Adamsbay. Tudi so napravili že več govedarn. To vse in znano prerokovanje prirodoznanca Clarka, da bode sever avstralijski kedaj bogat zlata, vlekle me je z nepremagljivo močjo dalje na sever. Pot sedaj ni bil več tako težaven, zakaj od tu se širijo skoro same ravnine, in je možno skoro vedno v ravnej črti potovati.

Stanovniki postaje, v katerej sem dobil zavetje in prijateljski sprejem, bili so sami že po dvakrat z vozom v Adamsbayu, in so mi dobro dopovedali, kodi vodi najkrajši pot, in kje se more voda dobiti. Tudi so me poučili, kako naj se obrnem na vzhodno stran, da potem brez težav pridem v naselbino in pristanišče Port-Denison, ako bi ne mogel nikakor več prodirati proti severu.

Pripravljaj sem se ves vesel na pot. Poslednjega dne sem kupil od ovčarja staro puško in zalogo smodnika, nalil si nekoliko sekamine, da bi mogel mej potom kaj ustreliti. Tako orožen sem se poslovil od gostoljubne postaje.

187.

Burke. Nova drugova.

Mej potom nisem zadel ob nobeno posebno oviro. Prihajal sem pa često na mesta, na katerih so nedavno divjaki taborili, to sem spoznal s stopinj golih nog v pesku. Z divjaki samimi se nisem nikdar srečal. Po noči sem slišal vrlo pogosto od daleč njihovo petje, kričanje in brlizganje, ali gledal sem, da se ž njimi ne snidem. S potrebno hrano so me oskrbovali razni ptiči, ki sem jih mej potom strelal, zlasti neki ptič, ki je velik kot naš puran, in ga tu navadno „tirkels“ nazivajo. Teh ptičev je tu neizmerno mnogo.

Krajina, po katerej sem potoval, ni zanimiva. To so enolične ravnine, pokrite z bujnim grmovjem, po katerem se ziblje in mrgoli mnogo živalij, zlasti kač in razne druge čudne lezercine. Povsodi je vse živo tudi zelenih kosmatih gosenic, ki napravljajo hudo srbečino,

ako se jih dotakneš. Po vrhu pleše tu na milijone moskitov in drugih veš, ki potnika grozno mučijo. Tu pa tam ugledaš pojedina navršja, in po dolinah se nahaja zlato, ali povsodi v tako malej množini, da ni vredno se dela lotiti. Krajine te so še le malo let poznate, a vendar se sedaj že mnogo potuje po vseh straneh. Preiskali so jih še le v najnovejšem času.

Leta 1860 je odpravil guvernement viktorijski novo odpravo z glavnega mesta v ta namen, da prehodi Avstralijo po notranjih krajih z juga na sever do samega zaliva karpentarskega. V ta namen je dal guvernement pripeljati z vshodne Indije 24 kamel. S temi kamelami in z množino konj je odprava pod vodstvom Roberta Burkea nastopila nevarni pot. Vsem poprejnim odpravam je slaba pela; brzo so se povrile brez uspeha in grozno izdelane; nekatere so tudi izginile brez sledu. Odprava Burkeova pa je prva prodrla srečno skozi puste pokrajine notranje Avstralije, in je slednjič dospela k samemu zalivu karpentarskemu. Guvernement, dobivši novico o tem srečnem izidu, poslal je koj po morju parobrod v zaliv, da odpravo v Melbourne pripelje. Ali ponosni Burke ni šel na parobrod. Izročil je vse svoje spise in popise kapitanu ter izjavil, da se hoče tudi nazaj vrniti po suhem, da tako notranje kraje še bolje preišče. Zahteval je samo to, da mu z Melbourne druga odprava naproti pride do tako zvanega Coper-Creeka. Parobrod je odplul, a Burke s spremniki se je vračal po suhem.

Guvernement je res poslal novo odpravo, ki je smelega preiskovalca pri določenem mestu pričakovala. Ker pa Burke s spremniki ni prišel od nikoder, da si je določeni čas že davno potekel, in ker je po vrhu odpravi tudi zaloga že pohajala, bila je slednjič primorana zapustiti Cooper-Creek. Menila je, da se Burke morda v drugem smeru vrača.

Mej tem se je Burkeu in drugovom njegovem slabo godilo. Tresla jih je mrzlica, katera v severnih krajih avstralijskih strašno razsaja. Umrl je mož za možem, hrana je pošla, kamele in konji so se razkropili v puštinjah, ali pa so lakote in žeje pocepali, tako da je naposled od cele mnogoštevilne družbe prilezel na Cooper-Creek edini Burke s svojim drugom Kingom. To je bilo samo malo dnij po tem, ko je omenjena odprava to mesto bila zapustila.

(Dalje prih.)

Politične stvari.

Bombe v Trstu.

Minuli teden govorile so štirikrat bombe v avstrijskem Trstu. V soboto zadela je bomba učenca od vredništva „Adrije“, ki ne bode lahko odšel smrti in je v najboljšem slučaju za vedno zgubil eno oke.

To sicer sama na sebi ni tako dogodba, da bi načelniki naše vlade morali pričenjati vojsko, ako bi se